

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput VII. An superiori doctrinæ adversetur sanctus Hilarius Pictaviensis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83684](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83684)

11.
Obiectio 3.
cum Re-
spon-
sione.

Opp. 3. Quæ eveniunt nobis volentibus, nequeunt dolorem & tristitiam afferre. Si ergo Salvator quia voluit oblati, nullum revera incedere, doloremque percepit. Resp. concedo antecedens, & nego consequentiam. In nobis enim locum habent passiones subrepentes absque libera deliberatione, & excruciantes invitos: quoniam in nostra potestate non est, ut adveniant, ut suscipiantur, ut sensus afficiant. At in Christo fuerunt propassiones sponte plenissimaque electione susceptæ, non dominantes animo, sed ad rationis imperium, ac personæ divinæ permissionem deservientes, ob summam potestatem vel infirmitatem tractandi, vel omnipotentiam exercendi: *Turbatis tu nolens, turbatus est Christus quia voluit*, ait S. Pater Tracta xl. ix. in Joannem, & rationem hanc profert: *In illius potestate erat sic, vel sic affici, vel non affici. Verbum enim animam suscepit & carnem, totius hominis sibi coaptans in personæ unitate naturam. Nam & anima Apostoli Verbo illustrata est, anima Petri Verbo illustrata est, anima Pauli & aliorum Apostolorum, ac sanctorum Prophe-*

tarum Verbo illustrata sunt animæ, sed de nulla dictum est, Verbum caro factum est: de nulla dictum est, Ego & Pater unum sumus. Anima & caro Christi cum Verbo Dei una persona est, unus Christus est, ac per hoc, ubi summa potestas est, secundum voluntatis nutum tractatur infirmitas: hoc est, turbavit semetipsum.

Opp. ultimo. Christus quocunque momento habuit divinitatem hypostatice carni conjunctam; & fruebatur etiam beatitudine & gloria, cum qua tristitia & dolor nequit consistere. Quomodo ergo tristatus est? Resp. non alia ratione tristatus ac passus, nisi ob allatam nuper: nimirum ob summam potestatem exercendi omnipotentiam & infirmitatem tractandi, quemadmodum si nolisset, nulla vis poterat illum flagellis cedere, vulneribus confodere, & occidere; ita permittente ac volente, virtus divinitatis, & gloriæ amplitudo nullum passionis tempore in carne producebant effectum, ut possent illam fustes, verbera, clavi, lancea constringere, laniare, confodere. Sed de hoc argumentum etiam infra.

12.
Obiectio 4.
cum respon-
sione.

C A P U T VII.

An superiori doctrinæ adversetur sanctus Hilarius Pictaviensis?

S U M M A R I U M.

1. Status quæstionis.
2. Propositio 1ma demonstratur.
3. 4. & 5. Solvuntur objectiones.

6. Fit Propositio 2da, & probatur usque ad num. 11.
11. & seqq. Solvuntur objectiones.

1.
Status quæ-
stionis.

Hucusque producta ad duplex dogma possunt reduci, quorum unum est, fuisse in Christo veram carnem ac nostræ consubstantialem in utero Virginis procreatam: alterum in ipsa carne vere humanis passionibus, libere tamen susceptis, eundem Christum fuisse obnoxium. Quæritur an utramque sententiam tenuerit Hilarius Pictavorum Episcopus. Enimvero in priori dogmate dubiam Hilarii mentem asseruerunt Erasmus, & Scultetus: in secundo autem illum errasse tradiderunt Claudianus Mamertus, Berengarius, & alii apud PP. Benedictinos in Præfatione ad Hilarium; nec non Ferdinandus Vellusillus Q. XXI. in VII. Tomum Augustini, ubi errorem de Christi indolentia, quem probavit aliquando Justinianus, appellat dogma Hilarianum; quamvis nunquam aut Augustus Imperator, aut Aph-

thartodocitarum aliquis attulerit testimonia Hilarii in patrocinium erroris: quod pro sancti Episcopi defensione haud parvum est argumentum. Nos cum Magistro Sententiarum Dist. xv. libri III. aliisque Scholasticis, præsertim D. Thoma, D. Bonaventura, & quos prædicti Patres S. Mauri loco citato commendant, & cum Recentioribus fere omnibus rejicimus, ac refutamus subjectis positionibus sinistram de Hilarii doctrina suspicionem.

PROPOSITIO I. S. Hilarius tribuit Christo verum corpus nostro consub-

stantiale, & ex Mariæ carne susceptum: Demonstratur. Qui fatetur Christum revera originem ducere ex semine Abraham, & ex genere Davidis; conceptum in utero Matris, atque inde assumpsisse corpus nostræ naturæ, is quidem in Christo profitetur verum corpus ex Virgine genera-

2.
Proposi-
tio 1. cum
sua demon-
stratione.

generatum. Hilarius disertissime hæc omnia docuit. Igitur in Christo veram carnem, eamque ex Virgine assumptam professus est. Prob. mi. I. Christi ex Abrahamo & Davide originem fatetur Hilarius in Ps. LIX. n. 2. dicens: *Ex Juda, & Moab originem sumens*: in Ps. 67. n. 28. ubi Christum natum appellat, *De Juda frutice*: in Psalm 131. n. 2. scribens, *Nomen sumens ejus* (Davidis) *cujus ex genere sumebat & corpus*. II. Assumpsisse Christum ex Virgine carnem aperte tradit Hilarius in Psalm 65. num. 12. his verbis, *Assumpta ex Virginis carne natura*: in Psal. 118. lit. 14. n. 8. *Natura nostra sibi ex Virgine corpus assumens*: in Psalm 138. n. 2. *Ex utero sanctæ Virginis assumpsit carnem*. III. Eandem Christi carnem esse nostræ substantialitatem docuit Hilarius lib. ix. de Trinit. n. 7. *Corporis nostri natus homo*: Lib. x. num. 15. *Ad redemptionem animæ nostræ, & corporis nostri perfectus est natus*: Lib. i. n. 13. *Carnem peccati recepit, ut assumptione carnis nostræ delicta donaret*. Hilarius itaque in Christo Domino asseruit veram ex semine Davidis generationem, formatum ex carne Virginis corpus, & carnem nostræ similem: quod erat demonstrandum.

3. **Obijciunt** 1. Oppones 1. Hilarius de Maria Virgine ait lib. x. de Trinit. num. 16. *Non enim ex se corpori Maria originem dedit*. Et lib. 111. num. 15. *Et certe non suscepit quod edidit, sed caro carnem sine elementorum nostrorum pudore provexit*. Libro etiam x. num. 35. Christum vocat habentem corpus *spiritualis conceptionis*. Atqui si Maria non dedit corpori Salvatoris originem, si idem corpus ex elementis non constat, si formatum non est carnali generatione, Christus non habuit veram carnem assumptam ex Virgine. Ergo hanc revera carnem in Christo denegavit Hilarius.

4. **Respondetur**. Resp. explicando Hilarii verba. In priori loco non extant particulae *ex se*, additæ præter fidem Codicum melioris notæ ab Erasmo: imo eodem libro num. 35. legitur: *Genuit etenim ex se corpus, sed quod conceptum esset ex spiritu*. Deinde corpus Christi divini fuit operis, nec principium habuit naturali virtute ideoque recte dicitur non fuisse, nisi ex spiritu, in quantum spiritus illius corporis origo est, & principium efficiens, ut explicat Hilarius ibidem num. 18. & in Epistola ad Flavianum Leo Magnus. Secundo loco docet productam Christi carnem absque elementorum pudore, id est, *nullo terreni seminis mixto contagio*; ut explicat lib. x. num. 15. & 35. ubi origi-

nem, & elementa declarat esse semen virile. In tertio denique loco vocat conceptionem Christi *spiritalem*, quia Virgo genuit quidem ex se corpus, sed quod conceptum esset ex virtute Spiritus sancti, ut ibidem num. 35. Itaque distinguo minorem, non fuit ex Virgine assumpta Christi caro, si Maria corpori non dedit originem; id est, si non genuit ex se corpus, concedo; si conceptum fuit Spiritus sancti virtute, nego. Distinguo etiam illius propositionis partem alteram, Christi corpus non fuit ex elementis compactum, scilicet genitum fuit absque elementorum pudore, mixtoque seminis contagio, concedo: non fuit ex elementis, ex corporalibus membris, & carnis nostræ natura; nego. Similiter tertiam partem distinguo, conceptio Christi fuit spiritualis, ratione corporis, quod Virgo genuit, nego: ratione virtutis, per quam idem corpus conceptum fuit; concedo minorem, & nego consequentiam.

5. **Obijciunt** 2. & Respond. Opp. 2. Negat Hilarius in Christo originem hominis, affirmatque solam originem similitudinis hominis, scribens lib. x. n. 25. *Hominis habitus est origo, non hominis*. Resp. eo loci hæc tradere Hilarium: *Non fuit habitus ille tanquam hominis, sed ut hominis; neque caro illa caro peccati, sed similitudo carnis peccati, dum est habitus carnis in nativitate est veritate, & similitudo carnis peccati à vitiis humanæ passionis aliena est, &c.* Quare Hilarius negat tantum in Christo originem illam hominis vitio humanæ conceptionis permixtam, unde producit *caro peccati*; non originem à vitio humanæ conceptionis alienam, per quam Christus factus est *in similitudinem carnis peccati*.

6. **Propositio II.** Idem Hilarius non asseruit in Christo hominum Redemptore indolentiam.

7. **Propositio 2.** probatur 1. de Hilarii doctrina et iudicio antiquorum. Attendere quippe in Hilario debemus iudicium de ipsius doctrina Antiquorum, scopum verborum, ac sententiarum in iis locis, quæ obijciuntur, & testimonia alibi expressa. At si ad hæc omnia mentem sedulo convertamus, liquet Hilarium non tenuisse de Christi passionibus falsam opinionem. Non ergo hanc Hilario possumus servata iudicii æquitate affricare. Priorem assumptæ propositionis partem non solum demonstrat argumentum negativum, quod nullus unquam huic additus error, Justiniano Imperante, cum notissima esset, ac celeberrima Hilarii fama, nec ullus ante Claudianum Mamertum, qui floruit circa annum.

num 440. ſiniſtrum protulit de Hilario iudicium; verum etiam poſitiva argumentatio petita ex iis, qui pro Hilario ſcripſerunt, ex Laufranco, Hunaldo, diſco Thoma, ſancto Bonaventura, Guilelmo Pariſienſi, aliſque Scholaſticis, qui Commentaria ediderunt in Diſt. xv. tertii libri Sententiarum, nec non ex Patribus affirmantibus Hilariana ſcripta poſſe quemque inoffenſo pede decurrere, quemadmodum in Epistoſa ad Lætiam teſtatur Sanctus Hieronymus.

7.
Prob. 2do.

Partem alteram de ſcopo librorum illorum, qui in controuerſiam trahuntur, ſic probo. Videcur Hilarius omnem triſtitiam & paſſionem à Domino remove- re capite xxxi. in Matthæum, & libro x. de Trinitate. At removet tantum paſſiones à divinitate, non ab humana Chriſti natura, ſi diſputet contra ple- roſque Apollinaritas & Arianos, quo- rum aliqui affirmantes Verbum ſupple- viſſe vicem animæ, aliqui vero opinantes infirmam ipſam Verbi divinitatem, hanc doluiſſe, dum caro figeretur in cruce, im- pie & audaſter aſſeverabant, quemad- modum liquet ex libro v. Theodoret cap. 11. atque ex Romana Synodo ſub Da- maſo celebrata. Et quidem Hilarius ad- verſus hæreticos illos diſputare, ſatis compertum eſt. Citato enim cap. xxxi. in Matth. inquit: *Volunt ex infirmitate corporis ævumnam ſpiritui adbarere, ac ſi Virtutem illam incorruptæ ſubſtantie imbecillitatis ſuæ ſorte aſſumptio carnis infecevit, & æternitas naturam fragili- tatis acceperit. Quæ ſi ad metum triſtis eſt, ſi ad dolorem infirma, ſi ad mortem trepida, jam corruptioni ſubdita erit, & incidet in eam totius infirmitatis affectio.* Ita num. 2. pag. 741. & num. proximo, *Sed eorum omnis hic ſenſus eſt, ut opinen- tur metum mortis in Dei filium incidiſſe, qui aſſerunt non de æternitate eſſe prola- tum, neque de infinitate paternæ ſubſtan- tiæ exitiſſe, ſed ex nullo per eum qui omnia creavit effectum.* Libro pariter x. de Trinit. num. 9. pag. 1041. ſe diſputa- tionem ſuſcipere teſtatur contra præſa- tos Potamii, aliorumque inſignitum Arianorum gregarios, iſta præmittens: *Volunt enim plerique eorum non in natu- ra eum impaſſibilis Dei fuiſſe, ut qui ti- muit, & doluit, non fuerit in ea poteſta- tis ſecuritate, quæ non timet, vel in ea ſpiritus incorruptione, quæ non dolet; ſed inferioris à Deo Patre naturæ, & humane paſſionis trepidaverit metu, & ad corporalis pænæ congemuert atrocita- tem.* Eſt itaque Hilarii ſcopus utroque in loco hos hæreticos, ſive Apollinari- ſtas, ſive Arianos reſellere.

R. P. Berti Theol. Tom. V.

Tertiam partem ſpectantem ad expreſ- ſam de Chriſti paſſione ſententiam loca Probatur 2. proxima evincunt. In Pſalmum LIII. num. 3. ait: *Omnia ſecundum hominem paſſus eſt, & num. 7. Omnia quæ homi- num ſunt & oravit, & paſſus eſt: & ex communi noſtra infirmitate ſalutem ſibi eſt deprecatus à Patre, ut nativitatem noſtram, cum ipſis infirmitatis noſtræ iniſſe intelligeretur officiis.* Hinc illud eſt, quod eſurivit, ſitivit, dormivit, laſſatus fuit, impiorum cæcus fugit, meſtus fuit, flevit, & paſſus & mortuus eſt. Et in Pſ. LIX. num. 6. *Et hæc qui- dem in eum omnia, quæ noſtræ neceſſita- tis ſunt irruerunt; ſed ab eo naturæ ſuæ virtute ſuſcepta ſunt, dum mortem no- ſtram potens non mori, etiam timorem in ſe mortis ingruentem non reſuit.* In Pſalmum pariter LXVII. num. 1. *Dolet ipſe quidem extra neceſſitatem & timoris poſitus & doloris, ſed his ſe tamen quæ ſuſcepit accomodans.* Hæc aliæque à PP. S. Mauri collectæ adeo ſunt maniſeſta, ut quidam haud recte de ſententia alibi tra- dita iudicium proferentes appellaverint Hilarii in Pſalmos Commentaria librum illius Retractionis.

Sed in iisdem etiam locis, quæ obje- ctantur, Hilariana doctrina ſatis apparet. Enimvero cap. xxxi. Commentarii in Matthæum, poſteaquam à Chriſto triſti- tiam, mortisque metum ablegaverat, de- monſtrans fuiſſe in illo angorem quem- dam, ac timorem non illatum à morte, quam ſubiret invitus, ſed potius à ſcan- dalo diſcipulorum, & imbecillitate cre- dendum num. 5. inquit: *Sciebat exter- rendos, fugandos, negaturos: metuebat ne ſe Deum abnegarent, quem caſum, & conſputum, & crucifixum eſſent contem- platuri.* Et num. 7. *Totus igitur ſuper his, qui paſſuri evanti metus eſt.* Et num. 10. *Paſſuris diſcipulis per fidei juſtifi- cationem, omnem in ſe corporis noſtri in- firmitatem aſſumpſit, crucique ſecum uni- verſa ea quibus infirmabamur aſſixit. Ideo peccata noſtra portat, & pro nobis dolet: quia fidei in nobis calore fervente, cum adverſum diabolum paſſionis bello ſit decertandum, omnes imbecillitatum no- ſtrarum dolores cum corpore ejus & paſ- ſione moriuntur.* Et ideo tranſire ab eo calix non poteſt, niſi illum bibat; quia pati niſi ex ejus paſſione non poſſumus. Vide pag. 802. & 803. Aperte itaque Hilarius agnoſcit metum, & paſſionem in Chriſto, licet cauſam non repetat ex violenta morte, quæ non poterat in Dei filium incidere, ſed ex hominum ſcele- ribus, ac paſſionibus Martyrum, quam

8.

Probatur 2.

9.
Probatur 4.

ob causam nostram assumpsit infirmitatem.

10. Eadem Hilarius docet lib. x. de Trinit. num. 36. & seqq. usque ad 40. Et postquam hoc libro plura plura adversus hæreticos referentes dolorem in Christi impatibilem divinitatem disseruit, num. 47. ait: *Passus igitur Unigenitus Deus est omnes incurrentes in se passionum nostrarum infirmitates; sed passus virtute naturæ suæ, ut & virtute naturæ suæ natus est: neque enim cum natus sit, non tenuit omnipotentia suæ in nativitate naturam: & infra, Secundum quod ita ex infirmitate corporis nostri passus in corpore est, ut passiones corporis nostri, corporis sui virtute susciperet, Numero denique 67. Passus quidem est Unigenitus Dei quæ homines pati possunt: sed utamur Apostoli fide, atque dicto, Tradidi enim vobis in primis, quia Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas, &c.* Ergo Hilarius negat in Christo passionis necessitatem, & dolorem qui irruerit in naturam divinitatis, sed non passionis sensum veramque tristitiam, ut extrinsecis argumentis, atque ex scopo, apertisque sententiis ejusdem Hilarii hæcenus probatum est.

ARGUMENTATIONES OPPOSITÆ
DILUUNTUR.

II. Opp. 1. Hilarius omnem à Christo tristitiam removet libro x. de Trinit. num. 10. Interrogo, inquit, eos, qui hoc ita existimant an ratione subsistat ut mori timuerit, qui omnem ab Apostolis timorem mortis apellens ad gloriam sit eos martyrii adhortatus. Et num. 36. ait Christum non fuisse tristem propter mortem, quia ubi propter mortem tristitia est, illic ipsa mors causa tristitiæ est. Rationem vero profert num. 11. his verbis: *Humano enim generi vita mortem aut vis exterior, id est febris, vulneris casus & ruina degrassata in corpus accelerat, aut ipsa natura corporis nostri senio in eam ipsam mortem victa concedit. Unigenitus autem Dei ita potestatem habens ponendæ animæ suæ, &c.* Confirmat idem num. 27. ex virtute miraculorum, dicens: *Anne timuit mori, qui armatis obviis prodit? & in corpore ejus infirmitas fuit, ad cujus occursum consternata persequentium agmina supinatis corporibus conciderunt? &c.* Similia habentur capite xxxi. Comment. in Mat.

12. Resp. distinguendo ant. Removet Hilarius à Christo tristitiam, quæ in impatibilem divinitatem irruerit, aut ex necessitate naturæ dominata sit animo,

concedo. Removet tristitiam irruentem in corporis nostri infirmitatem assumptam, & libera divinæ personæ potestate susceptam, nego. Quamvis ex dictis pateat responsio, eadem ex ipsis, quæ obijciuntur locis collustratur. Itaque Hilarius num. 10. dum ait, *Interrogo eos, &c.* aperte declarat se loqui adversus plerosque hæreticos affirmantes Christum non in natura impassibilis Dei fuisse, ut qui timuit, & doluit non fuerit in ea potestatis securitate, quæ non timet, vel in ea spiritus incorruptione quæ non dolet, sed inferioris à Deo patre naturæ. Negat itaque Christum congemuisse, & doluisse secundum naturam divinitatis, & trepidasse eo metu passionis humanæ, in cujus potestate non est poenæ abjicere atrocitatem. Num. 36. ait non fuisse mortem in Christo causam necessariæ tristitiæ, quoniam in ejus potestate erat animam suam ponere, tristem autem fuisse non negat ea tristitia, quam sponte suscepit causa nostri, atque ut discipulorum suorum imbecillitatem confirmaret; ut supra ostendimus. Similiter num. 11. inter Christum cæterosque homines illud statuit discriminis, quod in nos patiendi necessitate obstrictos febris, vulnera, & senectus irruunt etiam invitos; in Christum vero, qui libere infirmitatem carnis nostræ suscepit, mors eo tantum permittente desæviit. Propterea addidit post verba, quæ obijciuntur: *Quod si ex se mortuus est, & per se spiritum reddidit, non est terror mortis in potestate morientis?* Eodem pacto num. 27. ex Christi omnipotentia, patrisque miraculis evincit in eo minime fuisse trepidationem ac terrorem perturbantem, & afficientem invitos; quod his verbis demonstrat: *Quam ergo infirmitatem dominatam hujus corporis credis, cujus tantam habuit Natura virtutem.*

Oppones 2. Eodem libro de Trinitate num. 23. Hilarius aperte in Christo negat omnem sensum doloris. Primo enim ait in Christum irruisse quidem impetum passionis, non poenam, *In quo quamvis aut ictus incideret, aut vulnus descenderet, aut nodi concurrerent, aut suspensio elevarer, afferrent quidem hæc impetum passionis, non tamen dolorem passionis inferrent.* Deinde affert exempla aliorum corporum, quæ omni prorsus doloris sensu sunt destituta, dicens: *Ut telum aliquod, aut aquam perforans, aut ignem compungens, aut aera vulnerans, omnes quidem hæc passiones naturæ suæ infert, ut foret, ut compungat, ut vulneret; sed naturam suam in hæc passio illata non retinet,*

retinet, dum in natura non est, vel aquam forari, vel punigi ignem, vel aera vulnerari. Quemadmodum ergo non patitur aut aer, aut ignis, aut aqua, ita Christus nullius passionis sensu affectus est.

14. Respondetur. Resp. hæc quidem difficilia esse, si ab aliis sejuncta legantur, at non si totus liber decimus expendatur: in quo num. 9. scopum suæ disputationis proponit, & refutatis hereticis, num. 47. & 67. absque ulla ambiguitate concludit Christum ex infirmitate corporis nostri passum in corpore, non quidem ex necessitate, sed libera potestate virtutis. Hilariana verba superius recitavimus. Eandem ergo adhibemus responsionem. Denegat Hilarius in Christo omnem sensum doloris irruentem in divinitatem, & prædominante atrocitate torquentem invitum, concedo: afficientem infirmitatem corporis, & divina permittente virtute inferentem passiones, nego. At inquis in aere, in aqua, in igne dum perforatur, & pungitur, non est natura quæ patitur; igitur nec patibilis natura fuit in Christo. Recte concluderes, nisi Hilarius præmisisset se disputare adversus Hereticos, qui affirmabant Christi divinitatem fuisse inferioris à Deo Patre naturæ, & humanæ passionis metu trepidasse, & corporalis pœnæ atrocitate congemuisse. Qui hæc tali declaratione præmisit, nec humanæ passionis metum, nec corporalis pœnæ atrocitatem in Christo negavit: sed metum, atque pœnam ad quam trepidaverit & congemuerit divinitatis natura. Itaque argumentationem diluo dicens, quod sicut telum aera compungens, aut vulnerans aquam affert imperum, sed pœnam non infert; ita clavi perforarunt Christi corpus, non tamen intulerunt divinæ naturæ dolorem passionis.

15. Opp. 3. Docuit Hilarius Christum nec passum, nec dolore aliquo affectum fuisse etiam spectata natura, & infirmitate corporis nostri. Defendi ergo ab errore non potest. Probatur antecedens. I. Eodem num. 23. docet, quod etsi passus est Dominus quatenus passio irruit in ejus corpus, tamen ipsa corporis virtus passionem excepit sine aliquo sensu pœnæ: Passus quidem est, inquit, Dominus Jesus Christus dum caditur, dum suspenditur, dum crucifigitur, dum moritur: sed in corpus Domini irruens passio, nec non fuit passio, nec tamen naturam passionis exseruit: dum & penali ministerio deservit, & virtus corporis sine sensu pœnæ vim pœnæ in se deservientis excepit. II. Disserte affirmat non habuisse corpus Domini naturam dolendi verbis sequentibus:

R. P. Berti Theol. Tom. V.

Habuerit sane illud Domini corpus doloris nostri naturam, si corpus nostrum id naturam habet, ut calcet undas, & super fluctus eat, & non degravetur ingressu, neque aquæ insistentibus vestigiis cedat, penetret etiam solida, nec clausa domus obstaculis arceatur. Quibus verbis ex corporis Christi perfectione demonstrat habuisse naturam doloris expertem. III. Idem comprobatur ex mirabili corporis Dominici conceptione, subnectens, Quid per naturam humani corporis conceptam ex spiritu carnem judicamus? Caro illa, id est, panis ille de cælis est, & homo ille de Deo est: habens ad patiendum quidem corpus, & passus est, sed naturam non habens ad dolendum. Naturam enim propriam ac suam corpus illud est, quod in cælestem gloriam conformatur in monte: quod tactu suo fugat febres, quod spūto suo format oculos.

Resp. nego antecedens. Atque ad primam probationem dico sanctum Hilarium per virtutem corporis ipsam intelligere impatibilem divinitatem. Ita in Pl. 11. num. 25. inquit: Infirmitas honore est donata virtutis, & in caput 1x. Matth. num. 7. Fragilitatem corporis Virtus assumpsit. Planissima est verborum Hilarii intelligentia: passum Dominum, & in corpus ejus irruisse passionem, sed hanc Virtutem, id est divinitatis naturam absque dolore excepisse. Passus est ergo Deus (inquit in Pl. 53. num. 12.) quia se subjecit voluntarius passioni: sed suscipiens naturales ingruentium in se passionum (quibus dolorem patientibus necesse est inferri) virtutes, ipse tamen à natura sua virtute non excidit, ut doleret. Ad 2. eadem est adhibenda responsio: quippe nomen Naturæ accipit Hilarius pro sola divinitate, quo sensu ait eodem libro x. de Trinit. num. 66. Cum infirmitas esset ex forma servi, & natura maneret ex forma Dei. Christi itaque corpus non habuit naturam dolendi, in quantum Christi natura, id est, divinum Verbum passionem voluntarie suscepit: nec passio illa fuit conditionis generis, ut indemutabilem Dei naturam vis injuriosaurbationis offenderet, inquit in Pl. 111. Idem probant exempla ab Hilario eo loci adducta, quandoquidem Christi corpus habuit naturam, quæ ferebatur in humidis, insistebat in liquidis, & tactu suo mirabilia patrabat, non spectata conditione corporis, sed virtute divinitatis, quemadmodum docet Hilarius lib. vii. de Trinit. num. 36. Ad tertium valet hæc eadem responsio: concepta enim Christi caro de Spiritu sancto,

16. Respond.

L 2

& di-

& divinitati hypostatice conjuncta non habuit naturam ad dolendum, quatenus unita fuit Divinitati impatibili, & Virtuti, quæ corpus assumptum voluntarie

subjecit passioni; ipsam tamen naturam ad dolendum habuit in se spectata. Atque his, si alia occurrunt in Hilario diffi-
cilia, commode poterunt explicari.

CAPUT VIII.

De Christi Domini Anima, atque Intellectu.

SUMMARIUM.

1. Status quaestionis.

2. 3. 4. Fit propositio, & demonstratur ex Scripturis, traditione, & argumentis Theologicis.

5. imò eam Apollinarii hæresis infirmatur ab aliquibus Philosophis.

6. Propositio 2da fit, & deducitur ex dictis.

7 & 8. Objectis satisfi.

1. Status Quaestio-
nis.

ARIANORUM plerique, ut ex præcedenti capite inferitur, corpus quidem à Verbo fatebantur assumptum, sed vicem animæ præstasse Divinitatem, quò hanc patibilem, & natura Patris adstruerent inferiorem. Testis est hujus erroris Athanasius de Incarnat. adversus Apollinaristas, Epiphanius de Anaceph. & S. P. Augustinus cap. LV. De Hæresibus. Apollinario tamen error iste præsertim tribuitur, quod revera non fuerit inter Arianos, & Eunomianos communis, Laodicænus autem Antistes illum apertissime propugnaverit. Nam cum anno 362. damnatus est in Synodo Alexandrina, cui interfuerunt Athanasius, & Eusebius Vercellensis, ob præclaram illius existimationem non fuit expresse nominatus: sed proscripta tantum fuit hæresis sub ejus nomine anno 381. in 11. Constantinopolitana Synodo Generali.

Notandum tamen est, quod Apollinaristæ humanam quidem animam Christo denegarunt, sed admiserunt tandem sensitivam, quali gaudent bruta animantia. Sanctus enim Pater Augustinus loc. citato ita illorum hæresim describit: *Apollinaristas Apollinarius instituit, qui de anima Christi à Catholica dissenserunt, dicentes sicut Ariani, Deum Christum carnem sine anima suscepisse. In quaestione testimoniis victi mentem, qua rationalis est anima hominis non fuisse in anima Christi, sed pro hac ipsum verbum in ea fuisse dixerunt.* Idem docent Athanasius libro contra Apollinarium primo, Cassianus de Christi Incarnat. Vincentius Lirinensis cap. 17. Commonitorii, alique complures. Primum itaque videndum est, an Verbum divinum animam revera assumpserit, deinde an hæc anima mente ac ratione prædita fuerit, an vero mente tantum cælesti atque divina.

2. PROPOSITIO I. Divinum Verbum animam humanam assumpsit.

Demonstratur Scripturis, Traditione, Demonstr. & Theologicis argumentis. Atque in tur Scrip-
Scripturis habetur 1. Joannis x. 15. *Ego* ris.

pono animam meam pro ovibus meis. Hanc profecto animam constat non esse Verbum Divinum, quoniam istud eadem Persona est, quæ animam posuit, dum tradidit spiritum, & dum resurrexit, iterum illam sumpsit. Neque dicas accipi hoc loco animam pro vita tantum temporali, ita, ut ponere animam idem sit ac mortem subire; cum enim vita sit animæ in corpore officium, mors autem ejusdem animæ à corpore separatio; idem est posse mori, ac posse animam à carne divelli. Imò, etsi mors contingere aliquando posset absque animi separatione à corpore, dummodo ille vitæ officium, sive intrinsecum, notum subtraheret, quemadmodum asseruit Picus Mirandulanus: adhuc Verbum, quod animam posuit, & reassumpsit, ideoque illam à corpore vivificando pro libitu sejunxit, & revocavit, non anima esset, sed exercens in animam, ejusque officia potestatem. II. Tribuunt Scripturæ Christo passiones animæ, ut Joan. xii. 27. *Nunc anima mea turbata est:* & Matth. xxvi. 38. *Tristis est anima mea usque ad mortem;* nec non desiderium, mœrorem, aliasque passiones, quas supra diximus in impatibilem divinitatem non cadere.

3. Traditio-
Traditio etiam Patrum exploratissima est. Athanasius in primo adversus Apollinarium libro ait: *Quomodo tristis, & animo turbatus humanam non habuit animam? Tribuere enim talem sensum materiæ insensibili absurdum, Deo immutabili adscribere blasphemum.* Theodoretus de Hæres. Fab. *Si enim Verbum Deus animam non assumpsit, nec liberare eam, nec gloriam ei parare potuit.* Eandem rationem affert Damasus Papa in Epistola Synodica, in qua hanc Apollinarii hæresim pro-